

Окрім часу на регіональну конкурентоспроможність мають значний вплив елементи економічних систем, їх функції (економічні, соціальні, управлінські, інфраструктурні, інституціональні, екологічні) та рівні (мікрорівень, макрорівень, мезорівень).

Враховуючи особливості розвитку регіонів України можливо виділити основні умови, що визначають позицію регіону в конкурентному рейтингу:

- географічне положення відносно економічного центру держави;
- наявність та обсяги природних ресурсів;
- наявність земель сільськогосподарського призначення;
- наявність працездатного населення та раціональність розміщення виробничих сил;
- наявність інтелектуального та науково-технічного потенціалу регіону;
- наявність матеріальної та ринкової інфраструктури, що відповідає сучасним світовим вимогам;
- розвинені господарські та міжрегіональні зв'язки;
- збалансованість бюджетно-фінансової системи регіону;
- розширення торгово-економічних зв'язків;
- стабільність політичної обстановки;
- наявність соціально орієнтованих програм.

Конкурентний рейтинг регіонів можливо складати в чотири етапи:

- перший – оцінка впливу факторів виробництва,
- другий – оцінка інвестицій в регіон, освіта, технології;
- третій – оцінка нових видів продукції та виробництв в регіоні;
- четвертий – загальна оцінка всіх факторів впливу.

Конкурентоспроможність регіону є динамічним явищем, що формується під впливом ринкових (єднання регіональних, національних, світових ринків), конкурентних (посилення конкуренції на ринках всіх рівнів), виробничих (перехід від серійного до індивідуального спеціалізованого високотехнологічного виробництва) факторів, що обумовлює розвиток соціально-економічних систем.

В цілому, конкурентоспроможність регіону можливо визначити як обумовлений політичними, економічними, соціальними та іншими факторами стан регіону на внутрішньому та зовнішньому ринках, що відображається через індикатори, що характеризують його розвиток.

Література:

1. Базилюк Я. Б. Конкурентоспроможність національної економіки: сутність та умови забезпечення: Монографія. – К.: НІСД, 2002. – 132 с.

КЛЮЧОВІ ДОМІНАНТИ ОПОДАТКУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ВИРОБНИКІВ УКРАЇНИ

Важливе значення аграрного сектора на сучасному етапі розвитку в Україні змушує більш детально аналізувати його фіскальне значення для економіки. Аграрний сектор в Україні має ряд певних особливостей які обумовлені діючим податковим законодавством.

Серед головних особливостей виділимо наступні, коли компанія, що здійснює діяльність у галузі сільськогосподарського виробництва:

– має частку сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий рік, що дорівнює або перевищує 75% і може бути платником фіксованого сільськогосподарського податку, при якому об'єктом оподаткування є площа сільськогосподарських угідь та відповідно не сплачується податок на прибуток (з 01.01.2015 всіх існуючих платників фіксованого сільськогосподарського податку автоматично переведено на IV групу єдиного податку);

– провадить підприємницьку діяльність у сфері АПК, і основною діяльністю якої є постачання вироблених нею сільськогосподарських товарів (послуг) на власних або орендованих виробничих потужностях в якій питома вага вартості сільськогосподарських товарів/послуг становить не менш як 75% вартості товарів/послуг, поставлених протягом попередніх 12 послідовних звітних податкових періодів сукупно (п. 209.6 ст. 209 Податкового кодексу України) може обрати спеціальний режим та спрямовувати ПДВ при операціях з постачання не в бюджет, а на власний спеціальний рахунок для використання в сільськогосподарській діяльності. Тобто фактично ПДВ до 2016 року до бюджету не сплачувався, лише з 2016 року перехідними умовами запроваджено у застосуванні сільгоспвиробниками спецрежиму оподаткування розподіл нарахованого ПДВ у пропорціях, в залежності від операцій, які здійснюють сільськогосподарські виробники:

- під час постачання зернових і технічних культур: 85% – до державного бюджету, 15% – лишається в розпорядженні сільгоспвиробника;
- під час постачання великої рогатої худоби та молока 20% – до державного бюджету, 80% – лишається в розпорядженні сільгоспвиробника;
- під час постачання інших с/г виробників: 50% – до державного бюджету, 50% – лишається в розпорядженні сільгоспвиробника.

– на підставі п.15 підрозділу 2 Перехідних положень Податкового кодексу України звільняються від сплати ПДВ операції з постачання на митній території України окремих зернових культур (крім першого постачання виробниками та підприємствами, які безпосередньо придбали такі зернові у виробників). Операції з вивезення в митному режимі експорту таких зернових звільняються від ПДВ, частково це пояснюється тим, що виробники зерна мають пільги зі сплати ПДВ, тому у разі відшкодування ПДВ при експорті зерна може виникати субсидіювання з державного бюджету. У 2010 році сільське господарство було одним з секторів, на який припадало найбільша

частка заборгованості із відшкодуванням ПДВ. Водночас переробники і трейдери переклали вищий ризик, пов'язаний із невідшкодованим ПДВ, на виробників у вигляді нижчої закупівельної ціни. Через цю проблему правила відшкодування ПДВ у експорті зернових змінювалися кілька разів протягом 2011-2016 років.

Таблиця 1

**Динаміка сплати податків підприємствами Полтавського регіону
у 2010-2015 роках**

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Доход всіх юридичних осіб, млн.грн	140005	132881	141807	132890	142438	164113
<i>в т.ч. доход с/г підприємств, млн.грн</i>	<i>9731</i>	<i>12025</i>	<i>18176</i>	<i>16406</i>	<i>22570</i>	<i>57269</i>
<i>Відсоток</i>	<i>7</i>	<i>9</i>	<i>13</i>	<i>12</i>	<i>16</i>	<i>34,8</i>
Сплачено податків всіма юридичними особами, млн.грн	11 647	17 377	18 977	18 597	14 111	22 667
<i>в т.ч. сплачено с/г підприємствами</i>	<i>340</i>	<i>428</i>	<i>572</i>	<i>623</i>	<i>704</i>	<i>1 251</i>
<i>Відсоток</i>	<i>3</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>3</i>	<i>5</i>	<i>5,5</i>

Джерело: узагальнено автором за даними ДФС

Як бачимо з даних таблиці частка податків які сплачуються сільськогосподарськими підприємствами становить лише 3-5,5% від загальної суми надходжень, що надходить до бюджету від всіх юридичних осіб, що в свою чергу підтверджує вищенаведені особливості.

Таким чином, сільськогосподарські виробники не сплачують основні податки – податок на прибуток та податок на додану вартість, а враховуючи постійний тренд до зростання в світі попиту на продовольчі товари, український сектор аграрного виробництва має інвестиційну привабливість у порівнянні з підприємствами, що перебувають на загальній системі оподаткування. Водночас наявність правил спеціального оподаткування може використовуватися великими агрокомпаніями як схеми мінімізації податкових зобов'язань, тому державне регулювання повинно враховувати вищезазначені особливості, умови діяльності різних категорій компаній, оцінювати ступінь впливу даних особливостей з погляду фіскального ефекту та встановлювати відповідні умови діяльності.

Література:

1. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.10 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
2. Агропродовольчий спектр України – 2015 / Аналітичне дослідження Українського клубу аграрного бізнесу // [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.agrisurvey.com.ua
3. ПДВ у сільському господарстві: українські реалії та міжнародний досвід. Звіт з аграрної політики / О. Бетлій // Німецько-український агрополітичний діалог. – 2014. – Київ. – 51 с.
4. Офіційний сайт Дежавної фіскальної служби України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/>